

A török bankrendszer: A reorganizációtól a túlfűtöttségig*

Csortos Orsolya – Dancsik Bálint – Molnár György

A török bankrendszer a 2000-es években jelentősen átalakult a korábbi, államot kiszolgáló intézményrendszerhez képest. A modernebb és mélyebb pénzügyi rendszer kialakulását a 2001-es bankválság és az azt követő reorganizáció tette lehetővé, mely során a szektor fejlődése és jövedelmezősége miatt külföldi befektetők is megjelentek a török bankrendszerben. Az állami bankok szerepe azonban továbbra is jelentős, piaci részarányuk eléri a 25 százalékot. A likvid és tőkeerős szektort a 2007-2008-as pénzügyi válság kevéssé rengette meg. A fejlett országok jegybankjai által elindított mennyiségi lazítás azonban a török gazdaságba áramló külföldi forrásokon keresztül hitelexpanzióhoz vezetett, ami valamelyest felerősíti a bankrendszerhez és a török gazdasági kilátásokhoz kapcsolódó kockázatokat. A török bankrendszer stabilitását veszélyeztethetik a globális pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó kockázatok, főként az országba áramló külföldi tőke volumenének csökkenésén, illetve a tőke kiáramlásán keresztül. A pénzügyi feszültségekre való hajlam, az árfolyam gyengülése és a kamatlábak sokszerű emelkedése könnyen a látens hitelkockázatok felszínre kerülését okozhatják, ami a bankrendszer – jelenleg biztosnak tűnő – likviditási- és tőkehelyzetét is próbára teheti.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: G21, E61

Kulcsszavak: török bankrendszer, reorganizáció, pénzügyi stabilitás

1. Bevezetés

A török pénzügyi rendszert a bankok dominálják, az egyéb pénzügyi szereplők részesedése minimális. A bankrendszeren belül az elmúlt évtizedet az állami bankok jelentős, ámde fokozatosan csökkenő szerepe és ezzel párhuzamosan a külföldi bankok növekvő térnyerése határozta meg. Az állami tulajdon részaránya mérlegfőösszeg és a hitelállomány szerint arányosítva is 25 százalék körüli, míg a külföldi bankoknál ugyanez az érték a 15 százalékot közelíti. A külföldi tulajdon aránya régios

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

Csortos Orsolya a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Politika és Pénzügyi Elemzés Igazgatóságának elemzője.
E-mail: csortoso@mn.b.hu.

Dancsik Bálint a Magyar Nemzeti Bank Pénzügyi Rendszer Elemzés Igazgatóságának elemzője.
E-mail: dancsikb@mn.b.hu.

Molnár György a Magyar Nemzeti Bank Közgazdasági Elemzés és Előrejelzés Igazgatóságának elemzője.
E-mail: molnargy@mn.b.hu.

összehasonlításban alacsony, azonban a nyilvánosan kereskedett részvények külföldi tulajdonlását és a kisebbségi részesedéseket is beleszámítva már a 40 százalékot is meghaladja. Az állami tulajdon aránya az utóbbi két évtizedben összességében csökkenő tendenciát mutatott, amit a 2000-es évek közepe óta főleg a külföldi szereplők piaci részének növekedése ellensúlyoz.

2. A modern török bankrendszer kialakulása¹

A török bankrendszer az 1980-as éveket megelőzően a tervezdaságokra jellemző vonásokat viselte magán. Az 1960 és 1980 közötti periódusban az állam jelentős mértékben befolyásolta a reálgazdaság működését „importhelyettesítő” gazdaságpolitikája nevében, melyet a korábban importált áruk hazai termelésének ösztönzése fémjelzett. A bankrendszer számára ez az időszak a mennyiségi (hitelezési limitek) és árjellegű korlátozások (kamatláb-plafon) periódusát jelentette. A bankok szerepe az állam által meghirdetett „fejlesztési tervek” beruházásainak finanszírozására korlátozódott.

A modernkori török bankrendszer kialakulásának első lépcsőjét az 1980-as évek nyitása, a külső és belső gazdasági kapcsolatokat is érintő liberalizáció elindítása jelentette. A '70-es években beköszöntött reálgazdasági stagnálás és a fizetési mérleg problémái újjátásra készítették a török gazdaságpolitikát.² Ennek keretében a '80-as évek elején a török gazdaság kinyílása volt megfigyelhető, ami a bankok működési környezetében is markáns változásokat hozott. Erre az időszakra tehető a nemzetközi standardok megjelenése a bankszabályozásban, a külső auditálás kötelezettsége, a betétbiztosítás bevezetése, az értékvesztés-elszámolás megreformálása. A változó szabályozói környezet egyúttal a verseny élénkülésével is járt, aminek következtében a bankok tevékenységi köre és termékkínálata is jelentősen bővült. Azonban a '80-as években meginduló reformfolyamat ellenére az ezredfordulót megelőző két évtizedre egy alacsony hatékonyságú, a reálgazdaság finanszírozásában mérsékelt szerepet vállaló, elsősorban az állami szektort finanszírozó bankrendszer működött.

A 90-es években a török bankrendszer fejlődését és így a török pénzügyi rendszer mélyülését több kedvezőtlen makrogazdasági tényező is hátráltatta. E folyamatok negatív hatását tovább fokozta a bankok nem megfelelő irányítása, a hitelek nem profitalapú folyósítása, a szabályozási hiányosságok és az alacsony intenzitású versennyel jellemezhető működési környezet. A 2000-es évek fordulóján a bankrendszer rendkívül sérülékenységében több tényező is szerepet játszott (volatilis növekedés, állami eladósodás, magas infláció, alacsony szintű megtakarítások és külföldi forrásokra való ráutaltság) (BRSA 2010; BAT 2012).

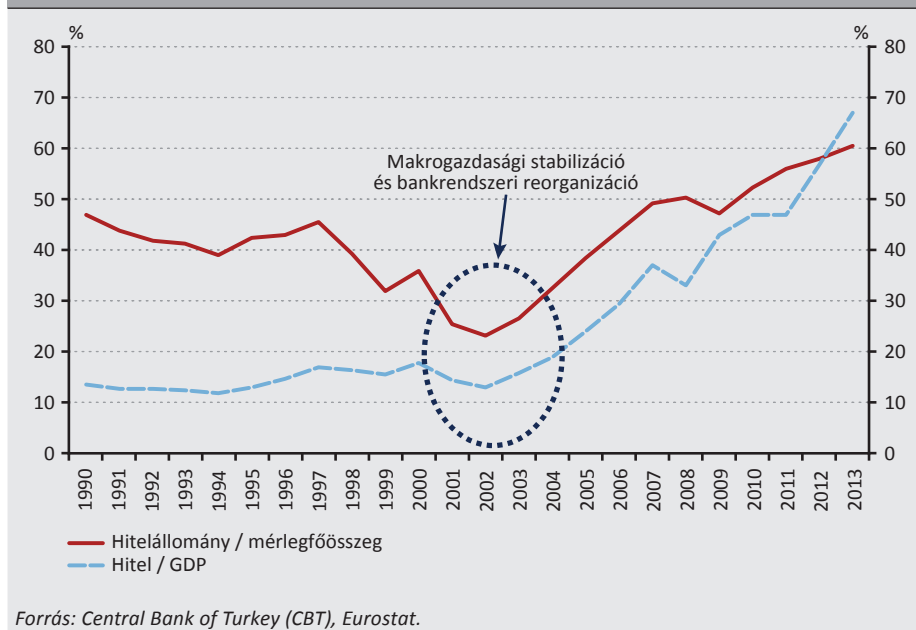
¹ A török Bankszövetség kiadványa (BAT, 2012) alapján.

² Az újjátás legfontosabb elemeit a külfölddel való tranzakciók felszabadítása jelentette: a szabad tőkeközműködés és devizapiaci tranzakciók 1989-re, míg a török líra konvertibilitása 1990-ben valósult meg.

A bankrendszer kiteljesedése csak a 2000-es évek eleji pénzügyi válságot követő reorganizáció során ment végbe. A reorganizáció során egyrészt az állam a Betétbiztosítási alapon (SDIF) keresztül átvette azon bankok kezelését, amelyeket leginkább érintett a válság. Az állam költsége az átvett és megsegített bankokon elérte a 47 milliárd dollárt, ami nagyjából a 2001-es GDP 30 százalékának felelt meg (így a bankmentés hatására az adósságráta 78 százalék közelébe emelkedett 2002-ben). Az 1996-2003-as időszak során az SDIF 20 bank kezelését vette át, miközben 8 bank működését beszüntették. A költségek mintegy felét a már korábban is állami kézben lévő bankok reorganizációja tette ki, míg a magántulajdonban lévő bankok megsegítése további 8 milliárd dollárt emésztett fel. A reorganizáció során a vállalatok adósságának átütemezésére vonatkozó ajánlások is megjelentek (ún. Istanbul Approach). A rövid távon sürgős intézkedéseken kívül a válság a török bankrendszer szabályozói környezetében is maradandó változásokat hozott. A török szabályozók – felismerve a korábbi visszasságokat – előírásokat alkottak a prudensebb kockázatkezelés, felkészültebb menedzsment, a koncentrációs kockázatok mérséklése, a tőke megfelelés és a nyitott pozíció jobb kezelése érdekében, mindezt az EU-ban érvényes direktívákkal minél nagyobb összhangban.

Mindezek eredményeként az elmúlt évtizedben jelentős bővülés ment végbe a pénzügyi rendszerben: a teljes bankrendszeri mérlegfőösszeg GDP-arányosan közel kétszeresére (mintegy 110 százalékra), míg a hitel/GDP arány több mint háromszorosára

1. ábra
A bankrendszeri hitelállomány a GDP és a bankrendszeri mérlegfőösszeg arányában

emelkedett (közel 70 százalékra). Az emelkedő banki hitelkínálatot és a reálgazdaság szereplőinek növekvő banki finanszírozását jelzi a hitelek mérlegen belüli részarányának 2000-es évek eleje óta tartó folyamatos emelkedése is (1. ábra).

A török bankrendszer a 2001-es válságot követő évtizedben stabilan támogatta a török gazdasági fellendülést. A török gazdaság szereplőinek növekvő banki finanszírozása a betétek banki mérlegen belüli magas súlya mellett valósult meg, és a 2012-ig 100 százalék alatt maradó hitel/betét mutató is alacsony finanszírozási kockázatra utalt. A mutató értéke 2009 óta azonban folyamatosan emelkedik: az utóbbi években megvalósult hitelexpanziót nem kísérte a betétek hasonló mértékű bővülése, így az egyéb, nem betétjellegű banki források szerepe emelkedett.

A hitelezés nagyrészt hazai valutában történik, a devizahitelek részaránya a teljes hitelállományon belül 30 százalék körüli, ami jelentősen alacsonyabb, mint a 2000-es évek elején megfigyelhető volt (ld. Melléklet táblázatának 5. sora). A devizahitelek korábbi magas aránya elsősorban a rendkívül magas és volatilis inflációval magyarázható: a török líra értékével kapcsolatos bizonytalanság a gazdasági szereplőket más, „kemény” valuták használatára sarkalta. Az infláció leszorításával azonban a hazai valuta térdnyerése is elindult a hitelezésben. A jelenleg fennálló devizahitel-állomány így már inkább az alacsonyabb deviza-kamatlábakkal és a gazdasági szereplők árfolyam-pozíciójának fedezésével hozható összefüggésbe. Bár a bankrendszeri teljes nyitott pozíció minimális (a bankok mérlegen belül és kívül fedezik az árfolyamkockázatot), az árfolyam gyengülése a természetes fedezettel nem rendelkező hitelfelvevőknél – elsősorban vállalatoknál³ – feszültségeket okozhat.

Össességében a makrogazdasági reformok pozitív hatása és a kedvező globális környezet párosulva a bankrendszeri szabályozás modernizációjával hozzájárult ahhoz, hogy a török pénzügyi rendszer a korábbi bürokratikus alapokon működő rendszer helyett egy a reálgazdaság szereplőit kiszolgáló intézményre váljon.

3. A bankrendszer struktúrája

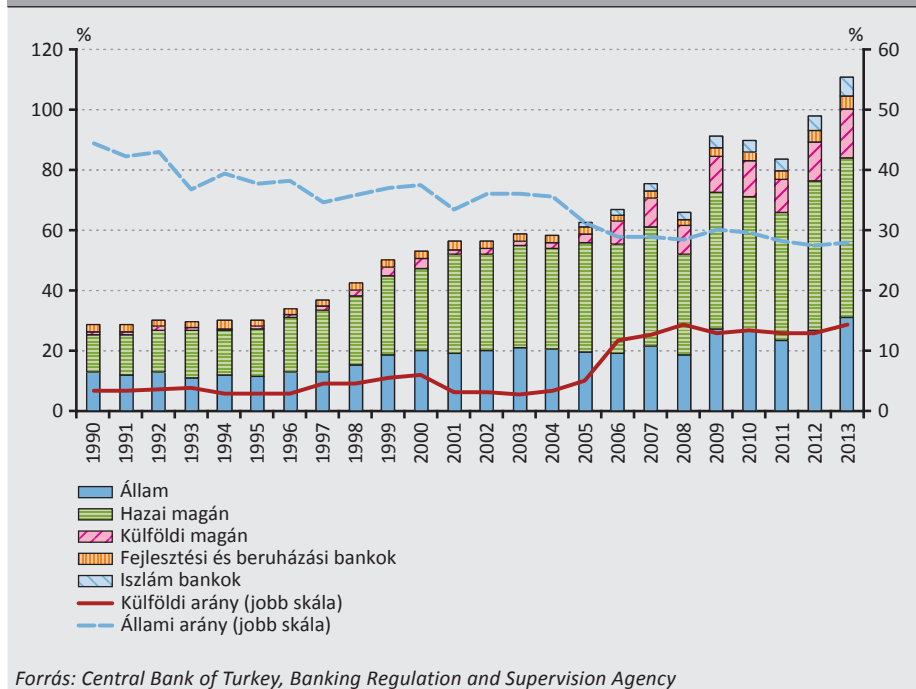
A török pénzügyi rendszert a bankok dominálják, az egyéb pénzügyi szereplők (pl. „árnyékbankrendszer”) a GDP 10 százalékát sem érik el. A bankrendszer elmúlt évtizedét az állami bankok jelentős és a külföldi bankok növekvő szerepe határozta meg. Az állami tulajdon részaránya mérlegfőösszeg és a hitelállomány szerint arányosítva is 25 százalék körüli⁴, míg a külföldi bankoknál ugyanez az érték a 15 százalékot közelíti. A külföldi tulajdon aránya régiós összehasonlításban alacsony, azonban a nyilvánosan kereskedett részvények külföldi tulajdonlását és a kisebb-

³ Az utóbbi három évben a vállalati devizahitelek növekedési üteme jelentősen meghaladta az export növekedési ütemét, míg a háztartásoknál szigorú makroprudenciális korlátozások (a fogyasztási hitelek esetében adminisztratív tiltás) gátolják a devizahitelezés terjedését.

⁴ Ez az arány 3 állami nagybankot takar, köztük az egyik legnagyobb török bankot is (Ziraat Bankasi A.S.).

ségi részesedéseket is beleszámítva már a 40 százalékot is meghaladja. Az állami tulajdon aránya az utóbbi két évtizedben összességében csökkenő tendenciát mutatott, a nem hazai szereplők részarányának növekedését pedig a 2001-es válságot követően restrukturált török bankszektor iránti növekvő külföldi érdeklődés hozta el (2. ábra).

2. ábra
Bankrendszeri mérlegfőösszeg a GDP arányában, intézménytípus szerinti megbontásban

A külföldi bankok többsége 2005 és 2007 között jelent meg az országban, több mint felük Európából érkezett. E bankok térnyerése különösen a devizahitelezés terén volt tetten érhető, ami egyúttal a hazai bankok expanzióját is visszavetette. Mindemellett a török szabályozói és adózási környezet okozta versenyhátrány a hazai bankokat külföldi tevékenység folytatására ösztönözte.⁵ E törekvés célpontja elsősorban az Európai Unió volt. 2007-ben a külföldi leánybankok hitelezési tevékenysége a vállalati szegmensben már meghaladta a hazai bankok török vállalatoknak nyújtott hiteleinek felét.

⁵ A török bankok 2007-ben már mintegy 40 külföldi leánybankkal rendelkeztek.

Az állami bankokról elmondható, hogy a nemteljesítő hitelek aránya magasabb náluk, mint magántulajdonban lévő társaiknál, azonban a működési költségeik relatíve alacsonyabbak (*Ganioglu–Us 2014*). Utóbbi jellemzőben az állami bankok nagyobb mérete és így a mérethatékonyság is jelentős szerepet játszhat. Az állami bankok hitelezése során egyes kiemelt szegmensekben az ügyfelek forráshoz jutása nem tisztán piaci alapon történik, az állam kamattámogatások, garanciák nyújtása révén segíti az adósok finanszírozását. E területek közé tartoznak elsősorban a kis- és középvállalkozások, az agrárszféra, illetve az exportőr vállalatok is. Utóbbiak esetében érdekesség, hogy Törökországban a jegybank is végez export-refinanszírozást.

Jegybanki eszközökkel történő exporttámogatás

Bár az export- és importfinanszírozás állami eszközökkel történő támogatása számos országban elterjedt módszer, ezt legtöbb esetben kifejezetten erre a célra alapított ügynökségek, illetve állami bankok végzik. Törökországban ezzel szemben a jegybank is részt vesz ebben a tevékenységben, amivel kettős célja van: egyrészt olcsó forrás biztosítása az exportőrök számára (és ezáltal a folyó fizetési mérleg egyenleg javítása), valamint a jegybank devizatartalékainak növelése (*Aslaner 2013*).

Az exportrefinanszírozási hitelek folyósítása török lírában történik devizaszámlák ellenében. A hitelek visszafizetése 240 napon belül, devizában valósul meg — ennek köszönhetően ez a török jegybank nemzetközi tartalékának egyik fontos növelő tényezője is (2013-ban 12,7 milliárd dollárral járultak hozzá a tartalék nagyságához).

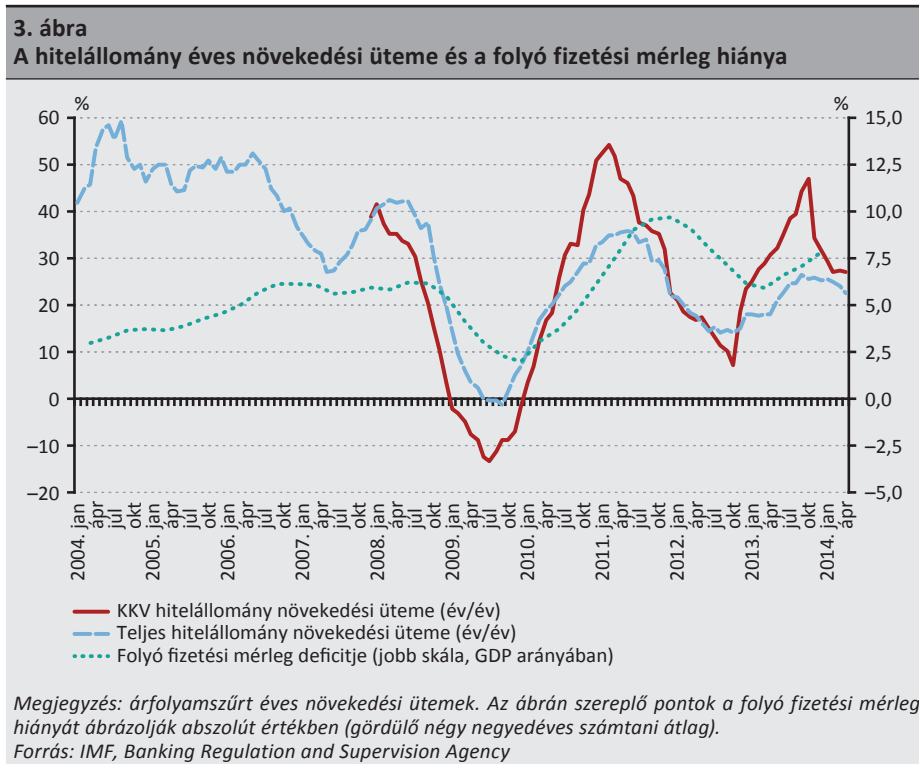
A török jegybank a kereskedelmi bankokon keresztül végzi az exportrefinanszírozást, referenciakamatláb (LIBOR, EURIBOR) mellett. Az exportrefinanszírozó hitel a kereskedelmi bankok közvetítésével (és legtöbb esetben azok garanciája mellett) kerül folyósításra és a hitelkockázatot is a bankok viselik (mindazonáltal eddig nem fordult elő késedelem ezeknél a hiteleknel). A hitelek árazása során 120 napon belüli ügylet esetén a jegybank nem számít fel a referenciakamat feletti felárat, míg 120–240 napos lejáratú ügylet esetén 20 bázispontos felárat alkalmaznak. A facilitás keretein belül kihelyezett összeg dinamikusan emelkedett az utóbbi három évben: míg 2011-ben a folyósított hitelösszeg 3 milliárd dollár volt, 2013-ban már ötszörösére emelkedett az új ügyletek aggregált összege (*CBT 2013; 2014*).

Össességében azonban elmondható, hogy a kkv-kat támogató eszközök — miközben jelentős támogatást nyújthatnak egyes vállalkozásoknak — jelentősége a teljes kkv-hitelállományhoz képest nem mérvadó. Mindez azonban a hitelezési folyamatok tükrében (2013-ban éves alapon 30 százalékos kkv-hitelállomány-növekedés és a bankok magas hitelezési hajlandósága) nem jelent problémát, a kkv-szegmens hitelkorlátai nem mutatnak túlzott szigorúságot.

A pénzügyi rendszer mélyülésével egy időben a bankok száma – a nemzetközi tendenciákkal összhangban⁶ – mérséklődött. Jelenleg a bankrendszer mérlegfőösszeg alapján koncentrálnak mondható, az öt legnagyobb bank részesedése 56 százalékot, a tíz legnagyobb banké 82 százalékot tesz ki. A koncentráció termék szerinti megbontásban elsősorban a betéteket érinti, míg a hitelek tekintetében alacsonyabb koncentrációról beszélhetünk.

4. Külföldi tőkebeáramlás és hitelexpanzió – a bankrendszer helyzete a válságot követően

A török bankrendszert a 2008-ban elinduló válság közvetlenül alig érintette. Miközben a pénzügyi válság számos fejlett országban a kereskedelmi banki mérlegek jelentős összehúzóását okozta, az alacsony kamatkörnyezet okozta hozamvadászat több feltörekvő országban ellenkező előjelű folyamatokat indukált. A feltörekvő országokba irányuló tőkebeáramlás egyik következménye a több helyen is megfigyelhető hitelboom volt, ami néhány esetben jelentős ingatlanpiaci áremelkedés-

⁶ A pénzügyi mélyüléssel egy időben a 2000-es éveket egyúttal az akvizíciók és egyesülések nagy száma jellemezte, amit a mérhető hatékonyság és egyéb szinergiák kihasználására való törekvés indukált.

sel is járt. Törökországban is hasonló folyamatok voltak megfigyelhetők: a folyó fizetési mérleg tartósan magas hiánya, a külföldi tőke beáramlása, a banki hitelek magas ütemű expanziója a bankrendszeri stabilitást is veszélyeztetheti. A teljes hitelállomány árfolyamszűrt éves növekedési üteme 2011-ben meghaladta a 30 százalékot, miközben a kkv-hitelállomány ennél is nagyobb mértékben, 50 százaléknál is nagyobb ütemben növekedett. Utóbbi egyúttal a bankok kockázatvállalási hajlandóságának emelkedését is jelzi, ami még kockázatosabbá teszi a hitelezés ilyen mértékű felfutását (3. ábra).

A korábbi hitelexpanzió kockázatait a Fed mennyiségi lazításának lassítása (*tapering*), illetve a fejlett országok jegybankjainak kamatemelése hozhatja felszínre. A likviditás szűkülése és a monetáris kondíciók szigorítása elsősorban azon feltörekvő országokat érintheti károsan, melyek jelentősen függenek a beáramló külföldi tőkéktől – vagyis magas folyófizetésimérleg-hiánnyal küzdenek. Törökországban 2013 májusa óta több ízben is makropénzügyi feszültség volt tapasztalható. A pénzpiac akadozásai a bankok likviditási helyzetére is kihatottak, azonban a bankrendszer likviditási tartalékai folyamatosan a szabályozói minimum felett maradtak. A bankrendszer közvetlen külföldi banki forrásainak aránya sem mérséklődött a feszült helyzet ellenére, sőt az állami bankok külföldi forrásokat vontak be. A külföldi források aránya bankrendszeri szinten 2013 novemberében 21,4 százalék volt. A kiáramló tőke egyrészt az árfolyam gyengülésén, másrészt a török jegybank kényszerű kamatemelései miatt emelkedő forrásköltségeken keresztül okozhat problémákat az adósok és így a bankrendszer számára. Az emelkedő kamatok növelik az adósok késedelembe esésének kockázatát, amit a devizahittel rendelkező vállalatok esetén fokoz az árfolyam gyengülése. A nem pénzügyi vállalatok összességében nyitott rövid devizapozíciót tartanak fenn, a devizaeszközök értéke mintegy 35 százaléka a devizaforrásoknak (CBT 2013). A török líra 2013–2014 során végbement gyengülése így a vállalatok profitabilitásának csökkenésében is meglátszódom (Altunok et al. 2013), ami egyúttal a banki hitelkockázatok növekedését is jelenti. Az alapkamat-emelés és az országgokozati felár emelkedése miatt pedig mind török lírában, mind devizában drágult a vállalatok finanszírozási költsége, ami a hitelállomány növekedésének lassulásában is tetten érhető volt. Utóbbi azonban 2013 végén éves alapon továbbra is a jegybank által hosszú távon fenntarthatónak ítélt 15 százalék felett tartózkodott (CBT 2012).

A finanszírozási feszültségek egyelőre nem látszódnak meg a nemteljesítő hitelek (NPL) arányában, a ráta 2014 első felében az előző hónapokhoz hasonlóan 2,7–2,8 százalék körül alakult. A nemteljesítő hitelek aránya ezzel továbbra is mérsékeltnek tekinthető, miközben az értékvesztéssel való fedezettség 70 százalék feletti. A fedezettség azonban részben az alacsony nemteljesítő állományból következik, és annak felfutása esetén könnyen elégtelennek bizonyulhat. A török jegybank 2013. novemberi stabilitási jelentése alapján a nemteljesítő hitelek aránya a mikro- és kisvállal-

kozások, illetve a hitelkártyák esetében a legmagasabb. A háztartási szegmensben a hitelkártyák 5,2 százaléka volt nemteljesítő, míg a lakáscélú hitelek esetében az NPL-ráta mindössze 0,6 százalék volt a 2013. szeptemberi adatok alapján (CBT 2013).

A török bankrendszer jövedelmezősége a feszültségek ellenére megfelelő, azonban 2014-ben érdemben gyengébb volt 2013-hoz képest. 2014. május végéig a nettó profit mértéke 10 milliárd török líra volt, ami mintegy 12 százalékkal alacsonyabb az előző év első öt hónapjában tapasztalt értéknél. A tőkearányos és eszközarányos jövedelmezőség ennek megfelelően romlott az év végéhez képest: előbbi évesített értéke 12 százalék, utóbbié 1,4 százalék volt májusban. A bankrendszer tőkemegfelelési mutatója eközben meghaladja a 15 százalékot, ami érdemi teret biztosít a bankok számára a jövőbeli veszteségek kezelésére.

A török jegybank és a felügyelet több eszközzel is reagált a pénzügyi stabilitási kockázatok növekedésére. A pénzügyi válság tapasztalatait figyelembe véve 2010-ben megújította monetáris politikai keretrendszerét. Ennek jegyében az elsődleges cél továbbra is az árstabilitás elérése és fenntartása, amelyet a pénzügyi stabilitás mint kiegészítő cél támogat. Ezzel összhangban az irányadó ráta mellett további monetáris politikai eszközök kerülnek aktív alkalmazásra, amelyek a globális pénzügyi volatilitásból eredő pénzügyi stabilitási kockázatok kezelését szolgálják (tartalékolási mechanizmus, aszimmetrikus kamatfolyosó). Eközben a jegybanktól függetlenül működő bankfelügyelet szintén több intézkedést hozott, melyek részben a banki mérlegek átláthatóságának növekedését és azok megerősödését célozták (értékvesztés-elszámolás és céltartalékolás szigorítása, osztalékfizetés korlátozása, többlet-tőkekövetelmény előírása), részben pedig a túlzott hitelezést voltak hivatottak megakadályozni (hitelfedezeti limitek előírása, deviza alapú fogyasztási hitelek tiltása).

5. Összefoglalás

A török bankrendszer a 2000-es években jelentősen átalakult a korábbi, államot kiszolgáló intézményrendszerhez képest. A makrogazdasági reformok pozitív hatása és a kedvező globális környezet hozzájárult ahhoz, hogy a török pénzügyi rendszer a korábbi bürokratikus alapokon működő rendszer helyett egy a reálgazdaság szereplőit kiszolgáló intézménnyé váljon. Emellett a modernebb és mélyebb pénzügyi rendszer kialakulását a 2001-es bankválság és az azt követő reorganizáció tette lehetővé, mely során a szektor fejlődése és jövedelmezősége miatt külföldi befektetők is megjelentek a török bankrendszerben. Az állami bankok szerepe azonban továbbra is jelentős.

A likvid és tőkeerős szektort a 2007–2008-as pénzügyi válság kevésbé rengette meg. A fejlett országok jegybankjai által elindított mennyiségi lazítás azonban a török gazdaságba áramló külföldi forrásokon keresztül hitelexpanzióhoz vezetett, ami va-

lamelyest felerősíti a bankrendszerhez és a török gazdasági kilátásokhoz kapcsolódó kockázatokat. A török bankrendszer stabilitását veszélyeztethetik a globális pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó kockázatok, főként az országba áramló külföldi tőke volumenének csökkenésén, illetve a tőke kiáramlásán keresztül. A pénzügyi feszültségekre való hajlam, az árfolyam gyengülése és a kamatlábak sokszerű emelkedése könnyen a látens hitelkockázatok felszínre kerülését okozhatják, ami a bankrendszer – jelenleg biztosnak tűnő – likviditási- és tőkehelyzetét is próbára teheti.

Felhasznált irodalom

- Altunok, F. – Aytug, H. – Oduncu, A. (2013): *Short FX Position, FX Shocks and Firm Performance*. Financial Stability Report November, Special Topics, Central Bank of Turkey.
- Aslaner, O. (2013): *Development of SME Loans and Lending Supports in Turkey*. Presentation at The Expert Meeting Between TCMB and MNB, Budapest, 27-28 June 2013.
- BAT (2012): The Banks Association of Turkey: *50th Anniversary of the Banks Association of Turkey and Banking System "1958-2007"*. Publication No. 62, The Banks Association of Turkey.
- BRSA (2010): Banking Regulation and Supervision Agency: *From Crisis to Financial Stability (Turkey Experience)*. Working paper, Banking Regulation and Supervision Agency.
- CBT (2012): *Financial Stability Report*. November 2012, Central Bank of Turkey.
- CBT (2013): *Financial Stability Report*. November 2013, Central Bank of Turkey.
- CBT (2014): *Financial Stability Report*. May 2014, Central Bank of Turkey.
- Ganiöğlü, A. and Us, V. (2014): *The Structure of the Turkish Banking Sector Before and After the Global Crisis*. Working Paper No. 14/29, Central Bank of Turkey.

Melléklet

A török bankszektor főbb jellemzői							
	1995	1998	2001	2004	2007	2010	2013
Likviditás							
Likvid eszközök/összes betét	40,5	27,8	32,8	24,1	21,7	17,3	28,2
Magánszektornak nyújtott hitelek							
Hitel/eszközállomány	42,5	39,4	26,3	32,4	49,1	52,3	60,5
NPL az összes hitel arányában	–	–	–	6,4	3,6	3,8	2,8
Az összes hitelre megképzett értékvesztés/NPL	–	–	–	88,1	89,7	83,6	76,3
Deviza kockázat							
FX hitelek aránya a magánszektor hitelállományán belül	47	50	60	35,2	24,1	27,1	28,2
Források							
Betét/összes forrás	65	67,4	73	62,4	61,3	61,3	54,6
Kötvények + alárendelt kölcsön + külföldi hitelkeret/összes forrás	14,3	15,9	16,6	14,9	16,34	16,8	22,5
Szolvenca							
Tőke/RWA	–	–	–	28,2	18,9	19	15,3
ROE	46,7	37,5	–50,1	16,1	24,8	20,1	14,2
<i>Forrás: The Banks Association of Turkey, 2012; Banking Regulation and Supervision Agency, Central Bank of Turkey.</i>							